

Haliç vapurları işletme inhisarına dair kanun lâyihası ve Dahiliye , Bütçe ve Nafia encümenleri mazbataları (1/634)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2036

15 V - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Haliç vapurları işletme inhisarı hakkında Münakalât ve Dahiliye vekilliklerince müştereken hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 8 - V - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Mucip Sebepler Lâyihası

Haliç vapurları Türk Anonim Şirketi, imtiyaz mukavelesi ile uhdesine terettüp eden ve bir amme hizmeti olan vecibelerini ifadan imtina ve keyfiyeti ilân etmesi üzerine bu amme hizmetinin sekteden vikayesi maksadile Hükûmet, imtiyaz mukavelenamesinin infisahı halinde kendisine intikal etmesi mukarrer olan gemi, iskeleler tamirat atelyesi ve sair bilumum işletmeye teallük eden vesait, alât ve malzemesini İstanbul belediyesine tevdi ve muvakkaten mezkûr belediye tarafından işletilmesi kararını almış ve bu karara binaen de bu belediyece 1935 senesinden beri muvakkat bir idare mahiyetinde işletmeye devam edilmiştir.

Haliç vapurları Türk Anonim Şirketinin imtiyaz mukavelesi yukarıda arzolunan durum karşısında hukukan infisah etmiş ve şirketin umumî heyeti de bu emri vakii kabul ederek kanunun eşkâl dairesinde şirketin tasfiyesi yoluna geçilmiş bulunmaktadır.

Halicin her iki sahilinde ihtiyacı tamamen karşılayacak mahiyette otobüs servisleri ihdas edilinceye kadar daha hayri bir zaman bu sahillerin muvasalasının deniz yolile yapılması ve binaeneyley Haliç vapurlarının devamı faaliyetlerinin zarurî bir amme hizmeti olduğu aşikârdır.

Bu işletmelerin bu günkü halile muvakkat bir idare halinde veyahut daimî bir şekilde İstanbul belediyesi tarafından işletilmesi mümkün ve esasen bu hak belediye kanununun 19 ncu maddesi mucibince İstanbul belediyesine mevdu bulunmakla beraber bu belediyenin çok mahmul ve masraflı olan şehir hizmetleri arasında tamamile hususî mahiyeti olan ve daima zararlı çalışması zarurî bulunan böyle bir gemi işletmeciliğini de bünyesinde tutması bu işletmeden beklenen amme hizmetlerinin hüsnü idamesine imkân vermiyeceği düşünülerek uzun zamandan beri şirketçe ihmal edilmiş ve her suretle bakımsız kalmış bir kaç çürük tekneden ibaret olan Haliç işletmesinin bu hususta ihtisası ve teşkilâtı mevcut bulunan Devlet Denizyolları İşletme idaresinin elindeki İstanbul şehir hatları servisine raptr suretile işletilmesi daha uygun olacağı ve daha müsbet neticeler elde edileceği anlaşılmıştır.

Bu maksadı temin için de merbut kanun lâyihası hazırlanmış bulunmaktadır.

Lâyihanın birinci maddesi, esasen belediye kanunu mucibince mahallî belediyeye mevdu olan işletme hakkının sureti mahsusada Devlet Denizyolları İşletme idaresine bırakılacağına mütedair hükmü ihtiva etmektedir.

İkinci maddesi, imtiyaz mukavelesi mefsub bulunan Haliç Şirketinin mukavelenin infisahu üzerine Devlete intikal etmiş ve halen İstanbul belediyesinin muvakkat idaresi elinde bulunan Őletme mallarının denizyolları idaresine devir ve teslimini âmir bulunmaktadı.

Üçüncü madde, İstanbul belediyesinin teŐkil ettiği muvakkat idare elinde 1935 senesinden beri devam eden Őletme muamelâtını, avakıbı Devlet Denizyollarını ilzam etmiyecek surette tasfiye seklini tayin eden hükmü ihtiva etmektedir.

Dördüncü madde, Devlet Denizyollarına intikal edecek malların ne suretle kıymetlendirilerek idare sermayesine geçirileceğini tayin etmektedir.

Şirketin gayri sâfi hasırlârı üzerinden mukavele mucibince alması lâzım gelen % 8 hisselerden mütevellit İstanbul belediyesinin Haliç vapurları Türk Anonim Şirketi nezdinde mütehakkak matlubatı mevcut ise de bu matlubatın tahsili Şirketin tasfiye masasındaki malî durumu itnbarile hemen müstebat görülmekle beraber bu matlubatın usulen masaya müracaat suretile tahsili yoluna gidilmesi bir emri tabî olduğundan lâyhada bu hususa dair her hangi bir hüküm derpiŐ edilme miŐtir.

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Esas No. 1/634
Karar No. 32

9 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Haliç vapurları Őletme inhisarı hakkında Münakalât ve Dahiliye vekilliklerince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyhasının gönderildiğini bildiren 15 mayıs 1941 tarihli ve 6/2036 numaralı kanun lâyhası encümenimize tevdi kılındığından Dahiliye ve Münakalât vekilleri hazır oldukları halde okundu ve müzakere olundu.

Haliç vapurları Türk anonim Şirketi; mucip sebeplerde tafsil edilmiş bulunduğu üzere, imtiyaz mukavelesi hükümlerini yerine getirmek suretile aciz izhar eylemesi üzerine Hükümetçe imtiyaz mukavelesi 1935 senesinde feshe dilmiŐ ve bu amme hizmeti vazifesi, Belediye kanununun 19 neu maddesi hükmüne tevfi kan ifa edilmek üzere İstanbul Belediyesine tevdi edilmiş idi.

İstanbul Belediyesi, doğru Őlemez bir halde ve bütün noksanlarla kendisine verilmiŐ olan bir kaç tekneden ibaret Haliç vapurlarını esasen çok masraflı ve çok mütenevvi olan diğer Şehir hizmetleri arasında daimi bir zararla Őlemede ise de; Belediyenin idare bünyesi bu masrafa tahammül edememekte olduğundan ve Haliç

sahillerinde icra edilmekte bulunan deniz nakliyatının kaldırılması, halkın ihtiyacını tazyika sebebiyet vereceğinden Haliç vapurları Őletmesinin, deniz Őlerinde ihtisası mücerrep olan ve teşkilâtı bulunan Devlet Denizyolları Őletme idaresine inhisar Őeklinde raptedilmesi karar ve gayesini istihdaf eden kanun lâyhasının esas itibarile varit bulunduğu hususunda ittifak eden encümenimiz, lâyihanın maddelerini de, istinat ettikleri mucip sebeplere iptinaen ve aynen kabul etmiŐtir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Da. E. Reisi	R. V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
C. Uybadın	Atıf Tüzün	Edib Ergin
Kâtip		
Yozgad	Ankara	Ankara
S. Korkmaz	Ekrem Ergun	F. Daldal
Antalya	Bursa	Çanakkale
R. Kaplan	F. Güvendiren	H. E.
Çankırı	Çorum	Erzurum
A. Dıblan	İ. Kemal Alpsar	N. Elgün

Erzurum <i>Dr. A. Melek</i>	Gaziantep <i>A. Türkmen</i>	Hatay <i>T. C. Beriker</i>	Malatya <i>E. Barkan</i>	Maraş <i>Z. Kayran</i>	Tokad <i>Galib Pekel</i>
Kars <i>E. Çoğuz</i>	Konya <i>Ş. Ergun</i>	Kütahya <i>S. Ertem</i>	Trabzon <i>S. Abanozoğlu</i>	Zonguldak <i>Rifat Vardar</i>	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 133
Esas No. 1/634

17 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Haliç vapurları işletme inhisarı hakkında Münakalât vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 15 - V - 1941 tarih ve 6/2036 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâiyhası Dahiliye encümeni mazbatasile birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla Münakalât vekili, Dahiliye vekâleti namına mahallî idareler umum müdürü ve diğer alâkalı memurlar hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

Haliç vapurları Türk Anonim şirketinin ve cibelerini ifadan imtinaı üzerine imtiyaz mukavelesi hukukan infisah etmiş ve şirket umumî heyetince de bu emri vaki kabul edilerek tasfiyeye geçilmiş olduğundan şirketin ifa etmekte olduğu amme hizmetinin sekteye uğramaması maksadile işletme işi ve mukavele muktezasınca infisah halinde Hükûmete intikal etmesi icabeden gemiler ve iskeleler ile tamirat atelyesi ve sair işletmeye müteallik vesait, alât ve malzeme muvakkaten İstanbul belediyesine devir ve tevdi edilmişti. 1935 senesinden bu güne kadar muvakkat mahiyette devam eden bu işletmenin daimî bir şekilde İstanbul belediyesine mal edilmesi Belediyeler kanununun 19 ncu maddesine tevafuk eden bir tarzı haldir. Ancak bu belediyenin ifası ile mükellef bulunduğu bir çok şehir işlerinin istilzam ettiği faaliyet ve masraflar, bilânçosunu zararla kapatan bu işe lâyik olduğu ihtimamı göstermesine mâni olmakta ve beledi-

yenin henüz vapur işletmeciliğine ait müesses bir hizmet ve teşkilâta sahip bulunmaması da bu işin muvaffakiyetle başarılmasını işkâl eden âmillerin başında gelmektedir. Bu itibarla Haliç vapurları işletmesinin bu hususta ihtisas ve tecrübesi derkâr olan Denizyolları işletme idaresinin elindeki İstanbul şehir hatları servisine bağlanması her noktai nazardan faydalı görülmüş ve bu maksadı teminen tanzim edildiği anlaşılan lâiyha, beşinci maddede ufak bir ibare değişikliği yapılmak suretile, teklif veçhile aynen kabul edilerek havalesi veçhile Nafia encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis Çorum Mezundur	Reis V. Kastamonu <i>T. Coşkan</i>	M. M. Muğla <i>H. Kitabcı</i>
Kâtip İstanbul <i>F. Öymen</i>	Bursa <i>Dr. S. Konuk</i>	Bursa <i>F. Güleç</i>
Bursa <i>N. Ayas</i>	Diyabakır <i>R. Bekit</i>	Elâzığ <i>M. F. Altay</i>
Gümüşane <i>D. Sakarya</i>	İsparta <i>K. Turan</i>	İsparta <i>R. Ünlü</i>
Kayseri <i>S. H. Ürgüblü</i>	Kırklareli <i>B. Denker</i>	Mardin <i>R. Erten</i>
Ordu <i>H. Yalman</i>	Samsun <i>M. A. Yörüker</i>	Yozgad <i>S. İçöz</i>

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia encümeni
Esas No. 1/634
Karar No. 18

27 - VI - 1941

Yüksek Reisliğe

Haliç vapurları işletme inhisarı hakkında Münakalât vekâletince hazırlanan ve Başvekâlet'in 15 - V - 1941 tarih ve 6/2036 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilip Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası, Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbatalarile birlikte Münakalât vekilinin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Verilen izahattan : Haliç vapurları Türk anonim şirketinin infisahı üzerine amme hizmetlerinin temini maksadile işletme umuru İstanbul belediyesine muvakkaten tevdi edilmiş ve bir kaç senelik tecrübe devresinde bu işlerde belediyenin mütehassıs teşkilâtı bulunmadığı gibi bu işin yalnız başına işletme masrafını korumadığı ve belediyenin zarar ettiği görülmüş ve bu işletme umurunun uhdesinden kaldırılması hakkında belediyece müracaat edildiği anlaşılmıştır.

Devlete intikal edip amme hizmetleri noktasından işletilmesi zarurî olan Haliç vapurları işletme umurunun bu hususta mütehassıs ve teşki-

lâtı ve vesaiti tamiriyesi mevcut olan Devlet denizyollarına gemi, iskele ve tamirat atelye ve sair işletmeye müteallik vesait, alât ve malzemesi ile devir ve teslimi ve kendi iskeleleri arasında inhisar halinde yolcu taşımak hakkı verilmesi halinde daha tasarrufkârane işletilebileceği ve mevcut vapurların tamiratının da daha iyi yapılabileceği düşünülmüş ve bu maksatla tanzim ve havale buyurulan kanun lâyihası Encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Umumî heyete arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Nafia E. Reisi	M. M.	Kâtip
Erzincan	Eskişehir	Sivas
A. S. İter	İzzet Arukan	İmzada bulunmadı
Afyon K.	Ankara	Ankara
M. Gönenç	A. Baytın	E. Demirel
Elâzığ	Eskişehir	İsparta
F. Z. Çiyiltepe	O. Işın	H. Özdamar
İzmir	Malatya	Urfa
S. Epikmen	M. Ş. Özpazarbaşı	R. Soyer

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Haliç vapurları işletme inhisarına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — İstanbul limanının Galata köprüsünden başlayarak Halicin müntehasına kadar her iki taraf sahilinde mevcut veya atiyen tesis edilecek iskelelere yolcu taşımak için gemi işletmek hakkı inhisar mahiyetinde olmak üzere Devlet Denizyolları işletme idaresine verilmiştir.

MADDE 2 — İmtiyaz mukavelesi mefsub bulunan Haliç Vapur şirketinden Devlete intikal edip halen İstanbul Belediyesine merbut muvakkat bir idare elinde bulunan gemiler, iskeleler, tamirhaneler ve sair bilûmum işletme ve tamir vesait ve malzemesi ve demirbaş ve gayrimenkuller ile mezkûr muvakkat idare zamanında tadarık ve bunlara ilâve edilmiş olan emsali mevcudat bedelsiz ve her türlü borç ve teahhüddattan vareste olarak Devlet Denizyolları işletme umum müdürlüğüne devir ve teslim edilmiştir.

MADDE 3 — Muvakkat idare zamanına ait bilûmum muamelât ve hesabat İstanbul Belediyesince tasfiye edilecek ve bu tasfiyenin netayıç ve vecaibi mezkûr Belediyeye raci bulunacaktır.

MADDE 4 — İkinci madde mucibince Devlet Denizyolları işletme idaresine intikal edecek olan mevcudat, takdir edilecek kıymetleri mukabilinde bu idarenin sermayesine ilâve edilir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 6 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Dahiliye ve Münakalât vekilleri memurdur.

8 - V - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	H. Menemencioğlu	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.		Ti. V.
C. K. İncedayı		M. Ökmen

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Haliç vapurları işletme inhisarına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Hükûmetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Hükûmetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Hükûmetin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Hükûmetin 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye ve Münakalât vekilleri memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Haliç vapurları işletme inhisarına dair kanun
lâyihası*

MADDE 1 — Hükûmetin birinci maddesi aynen.

MADDE 2 — Hükûmetin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3 — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen.

MADDE 4 — Hükûmetin dördüncü maddesi aynen.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

MADDE 6 — Hükûmetin altıncı maddesi aynen.